



Brüssel, 10. juuni 2026
(OR. en)

10386/26

STATIS 50

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	8. juuni 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 270 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE liikmesriikide võetavate „statistika vastu usalduse tagamise kohustuste“ kohta, mida nõutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 223/2009

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 270 final.

Lisatud: COM(2026) 270 final



Brüssel, 8.6.2026
COM(2026) 270 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

liikmesriikide võetavate „statistika vastu usalduse tagamise kohustuste“ kohta, mida nõutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 223/2009

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

liikmesriikide võetavate „statistika vastu usalduse tagamise kohustuste“ kohta, mida nõutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 223/2009

1. SISSEJUHATUS

1.1. Määrus (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta

Käesolev aruanne on koostatud kooskõlas määrusega (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta, mida on viimati muudetud määrusega (EL) 2024/3018,¹ eelkõige selle artikli 11 lõikega 4, milles on sätestatud:

„Komisjon kontrollib liikmesriikide võetud usalduse tagamise kohustuste täitmist korrapäraselt liikmesriikide saadetud aastaaruannete põhjal ning vajaduse korral ajakohastab neid. [...] Komisjon annab aru Euroopa Parlamendile ja nõukogule avaldatud usalduse tagamise kohustuse täitmise kohta ning, kui see on asjakohane, asjaomaste eduaruannete kohta 9. juuniks 2018 ning pärast seda iga kahe aasta tagant.“

Käesolev aruanne hõlmab ajavahemikku 2024. aasta jaanuarist kuni 2025. aasta detsembrini (edaspidi „käesolev aruandeperiood“). Eelmised aruanded esitati aastatel 2018², 2020³, 2022⁴ ja 2024⁵.

1.2. Statistika vastu usalduse tagamise kohustused

Määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 11 lõike 3 kohaselt võtavad liikmesriigid ja komisjon „kõik vajalikud meetmed, et säilitada Euroopa statistika usaldusväarsus. Selleks seab statistika vastu usalduse tagamise kohustus eesmärgiks veelgi tugevdada üldsuse usaldust Euroopa statistika vastu ning teha edusamme tegevusjuhises sisalduvate statistikaalaste põhimõtete rakendamisel.“

Statistika vastu usalduse tagamise kohustused (edaspidi „kohustused“) kehtestati osana eesmärgist tugevdada statistikavaldkonna kvaliteedijuhtimise raamistikku⁶. Need toimivad mehhanismina, mis kaasab riikide valitsused võtma järjepidevalt vastutust selle eest, et riik järgiks Euroopa statistika tegevusjuhise⁷ (edaspidi „tegevusjuhise“).

Tegevusjuhisega loodi võrdlusalus Euroopa statistika arendamiseks, tegemiseks ja levitamiseks. See sisaldab 16 põhimõtet, mis käsitlevad institutsioonilist keskkonda, statistikaprotsesse ja statistilisi väljundeid. Selle peamine eesmärk on tagada, et Euroopa statistikasüsteemis (ESS) tehtud statistika ei vastaks üksnes kvaliteedikriteeriumidele, vaid järgiks ka ametialase sõltumatuse, erapooletuse ja objektiivsuse põhimõtteid.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta [määrus \(EÜ\) nr 223/2009](#) Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164).

² [COM\(2018\) 516 final](#)

³ [COM/2020/278 final](#)

⁴ [COM/2022/333 final](#)

⁵ [COM\(2024\) 390 final](#)

⁶ [COM\(2011\) 211 final](#)

⁷ [Euroopa statistika tegevusjuhise – 2017. aasta muudetud väljaanne – Tootekataloogid – Eurostat \(europa.eu\)](#).

Muutmismääruse (EL) 2015/759⁸ põhjenduses 17 on märgitud, et „Euroopa statistika kvaliteeti saaks parandada ja kasutajate usaldust tugevdada, kaasates liikmesriikide valitsused Euroopa statistika tegevusjuhise (edaspidi „tegevusjuhise“) rakendamise eest vastutamisega. Sel eesmärgil tuleks statistika vastu usalduse tagamise kohustustesse (edaspidi „usalduse tagamise kohustus“), mille iga liikmesriik kehtestab oma riiklikke eripärasid arvesse võttes, lisada asjaomase liikmesriigi valitsuse poolt tegevusjuhise rakendamise tingimuste parandamiseks või säilitamiseks võetavad konkreetsed kohustused. Kohustused, mida vajaduse korral tuleks ajakohastada, võivad hõlmata kvaliteedi tagamise riiklikke raamistikke, sealhulgas enesehindamist, parandusmeetmeid ja seiremehhanisme“.

2. ÜLEVAADE USALDUSE TAGAMISE KOHUSTUSTEST JA LIIKMESRIIKIDE ARUANDED

Käesolevas aruandes antakse ülevaade konkreetsetest meetmetest, mida liikmesriigid on aruandeperioodil võtnud, et säilitada usaldus Euroopa statistika vastu ja parandada tegevusjuhise rakendamise tingimusi.

2.1. Kohustuste vorm

Määruses (EÜ) nr 223/2009 ei ole sätestatud eeskirju selle kohta, millises vormis peaks kohustus olema. Siiski tuleb saavutada eesmärk säilitada üldsuse usaldus valitsuse kohustuse abil tagada kvaliteetse statistika jaoks vajalikud tingimused.

Nagu on märgitud liikmesriikide usalduse tagamise kohustusi käsitlevates komisjoni varasemates aruannetes (viimati 2024. aastal)⁹, leiab enamik liikmesriike, et nende õigusaktide teatavad osad moodustavad nende kohustuse. Nendes õigusaktidesse aeg-ajalt tehtud muudatused, millest on komisjonile teatatud, näitavad liikmesriikide jätkuvat teadlikkust sellest, kui oluline on üldsuse usaldus statistika vastu. Kokkuvõttes märgib komisjon, et nende liikmesriikide arv, kes on koostanud eraldiseisvad kohustused, on aastate jooksul veidi suurenenud, kusjuures üks riik on Euroopa statistikasüsteemis kehtestanud uue eraldiseisva kohustuse ja teine riik on aruandeperioodil pikendanud ühte olemasolevat eraldiseisvat kohustust.

2.2. ESSi vastastikuste eksperdihinnangute ja kvaliteediaruannete roll

ESSi vastastikuseid eksperdihinnanguid ja kvaliteediaruandeid nimetatakse statistika vastu usalduse tagamise kohustusi käsitlevates liikmesriikide aruannetes ikka ja jälle.

2.2.1. ESSi vastastikused eksperdihinnangud – tegevusjuhise järgimine

ESSi eesmärk on teha kvaliteetset Euroopa statistikat ning Eurostat ja ELi liikmesriikide ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riikide statistikaasutused teevad selle raames koostööd. Statistika kõrge kvaliteedi tagamiseks lõi ESS ühise kvaliteediraamistiku,¹⁰ mille nurgakivi on Euroopa statistika tegevusjuhise. Seda, kas riiklikud statistikaasutused järgivad kõiki tegevusjuhises esitatud põhimõtteid ja näitajaid, hinnatakse korrapäraselt ESSi vastastikuste eksperdihinnangute kaudu. Eelmised ESSi vastastikuste eksperdihinnangute voorud viidi läbi aastatel 2006–2008 ja 2013–2015. 2024. aasta mais avaldas komisjon ESSi vastastikuste eksperdihinnangute kolmanda vooru tulemused, mis hõlmasid ajavahemikku

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta [määrus \(EL\) 2015/759](#), millega muudetakse määrust (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta (ELT L 123, 19.5.2015, lk 90).

⁹ [COM\(2024\) 390 final](#)

¹⁰ [Kvaliteedi tagamise raamistik – kvaliteet – Eurostat](#).

2021–2023¹¹. Vastastikuste eksperdi hinnangute aruanded on kättesaadavad Eurostati veebisaidil¹².

ESSi vastastikused eksperdi hinnangud on oluline mehhanism, mille abil suurendada liikmesriikide statistikasüsteemide usaldusväärsust. Need annavad struktureeritud lähenemisviisi kehtestatud standardite järgimise hindamiseks ja nende käigus tuuakse välja parandamist vajavad valdkonnad. Viimasel vastastikuse eksperdi hinnangu voorul oli kaks eesmärki:

- vaadata läbi Euroopa statistikasüsteemi vastavus tegevusjuhisele näitamaks, et tegemist on tegevusjuhise põhimõtetele põhineva süsteemiga;
- aidata riiklikel statistikaametitel ja muudel riiklikel asutustel riiklike statistikasüsteemide paremaks muuta ja arendada, esitades selleks tulevikku suunatud soovitusi; samal ajal peaksid need julgustama valitsusasutusi nende soovitude rakendamist toetama.

Teist eesmärki silmas pidades on ESSi vastastikustesse eksperdi hinnangutesse kaasatud sidusrühmi, kes ei kuulu riiklikesse statistikasüsteemidesse, näiteks valitsusasutused, ning on olnud võimalus anda neile soovitusi, et julgustada neid toetama hindamiste käigus tehtud järeldusi.

Käesoleva aruandeperioodi kohta komisjonile esitatud aruannetes rõhutasid kõik liikmesriigid, et ESSi vastastikused eksperdi hinnangud on olulised selleks, et teha kindlaks puudused ja tugevdada statistikaraamistikke. Nad märkisid, et parandusmeetmete järelmeetmed moodustavad vastastikuse hindamise protsessi olulise osa, kuna tagavad hindamistest tulenevate soovitude tõhusa rakendamise.

2.2.2. Kvaliteediaruanded

Statistikatoodete kvaliteediaruannetel on oluline roll statistikaprotsesside parandamisel ja statistika terviklikkuse tagamisel. Komisjonile käesoleva aruandeperioodi kohta esitatud aruannetes rõhutas mitu liikmesriiki, et kvaliteediaruanded on kvaliteedi süstemaatilise hindamise ja parandamise jaoks olulised.

Mitu liikmesriiki teatas, et nad on viimastel aastatel integreerinud statistika töötlemise süsteemidesse ühtsed kvaliteedistandardid ja -näitajad ning laiendanud koolituse kaudu teadmisi kvaliteediküsimustest. Need jõupingutused näitavad, et kvaliteediaruannetel on oluline roll usalduse suurendamisel ametliku statistika vastu ning uute tehnoloogiliste ja meetodiliste kaalutluste arvessevõtmisel.

2.3. Riigi tasandil võetud konkreetsed meetmed, et säilitada usaldus Euroopa statistika vastu ja parandada tegevusjuhise rakendamise tingimusi

Liikmesriikide poolt Eurostatile saadetud aruannetes toodi välja mitmesugused strateegilised meetmed, mida on statistikasüsteemide parandamiseks riiklikul tasandil võetud. Need näitavad, et tehakse palju jõupingutusi selleks, et kohaneda uute probleemidega, täiustada meetodeid, kasutada tehnoloogiat parimal viisil ja tagada, et statistilised väljundid vastavad kasutajate nõudmistele.

¹¹ [Komisjoni dokumendiregister – SWD\(2024\) 136 \(europa.eu\)](#).

¹² [Kolmas voor \(2021–2023\) – Eurostat \(europa.eu\)](#).

2.3.1. Teavitustegevus

Käesoleva aruandeperioodi kohta komisjonile esitatud aruannetes nimetasid liikmesriigid mitmeid teavitustegevusi, mille eesmärk on suurendada statistilist kirjaoskust ja ametlike andmete kasutamist. Algatused selles valdkonnas hõlmasid haridusprogramme ja seminare, mille eesmärk oli aidata eri sihtrühmadel paremini mõista statistilisi meetodeid ja tõlgendada andmeid.

Samuti keskenduti sellele, et kasutada maksimaalselt ära sotsiaalmeedia platvorme statistilise teabe ulatuslikuks ja tõhusaks levitamiseks. Neid platvorme kasutatakse selleks, et jõuda laiemale publikuni, pakkudes õigeaegseid ajakohastusi ja esitades sisu, mis hõlbustab suhtlust ja arutelu.

Mitu liikmesriiki seadis prioriteediks ajakirjanike teavitamise, näidates sellega, et täpse teabe levitamine on oluline. Liikmesriikide algatused hõlmasid ajakirjanikele suunatud teabetunde ja seminare, et anda neile vajalikud teadmised ja allikad selleks, et statistilisi andmeid täpselt ja terviklikult esitada.

Liikmesriikide poolt käesoleval aruandeperioodil võetud meetmed näitavad, et statistikaasutuste veebisaitidel usaldus- ja läbipaistvuse digipaneeli loomine võib olla hea viis, et teha kättesaadavaks teave statistika tegemise oluliste aspektide kohta, sealhulgas teave meetodikaküsimuste ja konfidentsiaalsuse kohta.

Aruandeperioodil tegid liikmesriigid ka palju tööd selleks, et aidata väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEed) statistikat parimal viisil ära kasutada. Kohandatud statistilise teabe ja toe pakkumisega tahtsid liikmesriigid aidata VKEedel kasutada andmeid, mis aitaksid neil teha äriotsuseid. See omakorda aitab VKEedel olla majanduslikult vastupanuvõimelised ja kasvada.

Selleks et aidata statistikat paremini tõlgendada ja kasutada, esitasid liikmesriigid põhjalikke metaandmeid. Need metaandmed olid lisatud avaldatud statistika juurde ning nende eesmärk oli selgitada meetodeid, allikaid ja andmepiiranguid ning suurendada seeläbi läbipaistvust ning aidata sidusrühmadel andmeid mõista ja tõhusalt kasutada.

Sellised algatused võivad suurendada üldsuse usaldust ametiasutuste tegevuse ja ametliku statistika vastu üldiselt.

2.3.2. Kasutajate rahulolu ja teavitustegevusega seotud meetmed

Liikmesriigid keskendusid kasutajate rahulolu suurendamisele ja teavitustegevuse parandamisele uuenduslike uuringumeetodite ja eri kasutajarühmadele suunatud jõupingutuste kaudu. Komisjon täheldab, et kasutajate rahulolu uuringud muutuvad riiklikul tasandil üha tavalisemaks ning seejuures rakendatakse uuenduslikke tavasid, nagu mikrouuringud. Need väiksemad ja sagedasemad uuringud võimaldavad liikmesriikidel koguda kiiresti teavet kasutajate tagasiside kohta, mis annab võimaluse kasutajate vajadustele ja muredele kiiresti reageerida ja statistikat kohendada.

Liikmesriigid teatasid ka teavitustegevuse laiendamisest, et kaasata kasutajarühmi laialt skaalal ning võtta arvesse sektorite erinevaid vajadusi ja ootusi. Kaasati konkreetseid sidusrühmi, nagu teadlased, haridustöötajad, ettevõtjad ja poliitikakujundajad, kes said oma huvidele ja vajadustele kohandatud statistilist teavet.

Liikmesriigid teatasid ka proaktiivsete meetmete võtmisest, kus seminaride, foorumite ja nõuandekomisjonide kaudu suheldi kasutajatega otse.

Kõigi nende tegevuste eesmärk oli luua dialoogi- ja tagasisideplatvormid, mis annavad kasutajatele võimaluse väljendada oma vajadusi ja eelistusi statistiliste andmete ja teenuste kohta ning suurendada seeläbi usaldust statistika vastu.

2.3.3. Läbipaistvuse ja nõuandvate organitega seotud meetmed

Liikmesriikide algatused, mille eesmärk oli suurendada läbipaistvust, hõlmasid metoodika, andmeallikate ja piirangute selgemat tutvustamist sidusrühmadele, et teha neile statistika mõistmine ja tõlgendamine lihtsaks.

Komisjon märgib, et riiklikul tasandil loodi nõuandvad organid ja/või tugevdati neid, et suurendada läbipaistvust ja sidusrühmade kaasamist. Need eri sektorite ekspertidest ja esindajatest koosnevad organid andsid suuniseid ja tagasisidet statistikaasutuste programmide ja prioriteetide kohta.

Hõlbustades dialoogi statistikaasutuste ja sidusrühmade vahel, aitavad nõuandvad organid kaasa informeeritud otsuste tegemisele ja sellele, et statistika vastaks kasutajate vajadustele, suurendades seeläbi usaldust Euroopa statistika vastu ning statistikaalase tegevuse üldist olulisust ja mõju.

2.3.4. Akadeemiliste ringkondadega tehtava koostööga seotud meetmed

Aruandeperioodil tegid liikmesriigid koostööd akadeemiliste ringkondadega, sealhulgas ülikoolide ja teadusasutustega, et parandada statistilisi meetodeid ja hõlbustada juurdepääsu väärtuslikele andmeressurssidele. Nende partnerluste eesmärk oli võimendada akadeemilisi eksperditeadmisi metoodilises innovatsioonis, et tagada statistiliste lähenemisviiside usaldusvärsus, ajakohasus ja kooskõla parimate tavadega.

Kesksel kohal oli statistiliste meetodite paremaks muutmine, kusjuures algatused hõlmasid sageli ühiseid teadusprojekte ja metodoloogilisi uuringuid. See koostöö on aidanud kaasa täiustatud tehnikate ja vahendite väljatöötamisele, parandades seeläbi statistiliste andmete üldist kvaliteeti ja usaldusvärsust.

Selles koostöös pidasid liikmesriigid esmatähtsaks juurdepääsu üksikandmetele. Liikmesriigid püüdsid protsesse ühtlustada, andes teadlastele teaduslikel eesmärkidel parema juurdepääsu üksikasjalikele andmetikele. Selline juurdepääs toetab akadeemiliste ringkondade suutlikkust teha põhjalikke analüüse ning mõista sotsiaalseid ja majanduslikke nähtusi terviklikult.

Aktiivne koostöö akadeemiliste asutustega näitab ühist pühendumust statistilisi meetodeid pidevalt täiustada, toetades keskkonda, mis soodustab teadusuuringute tegemist ja nendest õppimist.

Koostöö akadeemiliste asutustega aitab suurendada usaldust ametliku statistika vastu.

2.3.5. Üliõpilaste teavitamisega seotud meetmed

Liikmesriigid teatasid meetmetest, millega üliõpilasi rohkem ametlikku statistikasse kaasata ja suurendada nende huvi selle vastu. Statistika võistlused on peamine teavitustöö vahend, mille eesmärk on tekitada noortes huvi ja innustada innovatsiooni. Nendel võistlustel palutakse õpilastel sageli analüüsida andmeid või pakkuda lahendusi statistikaprobleemidele, andes neile seeläbi praktilist teavet statistika kohta.

Näiteks teatas üks liikmesriik regulaarselt toimuvast rahvusvahelisest konverentsist, millel tutvustati esimest korda Euroopa ametliku statistika magistriprogrammi, mis on Eurostati juhitud algatus. Selline tegevus aitab õpilastel omandada põhjalikud teadmised ja oskused

ametliku statistika valdkonnas ning parandada seeläbi nende karjääriväljavaateid ja saada tulevasi statistikaeksperte.

Liikmesriikide teavitustegevuse eesmärk oli tutvustada õpilastele ametlikku statistikat ning aidata neil mõista ametliku statistika tähtsust ja kasulikkust. Sellega koolitatakse välja uut statistilise kirjaoskusega põlvkonda, kes on valmis andma oma panuse statistikakogukonda ja mujale.

2.3.6. Riiklike statistikasüsteemide ajakohastamise ja innovatsiooni, koormuse vähendamise ja lihtsustamisega seotud meetmed

Liikmesriigid teatasid olulistest reformidest, mille eesmärk on ajakohastada riiklike statistikaasutuste korraldust ja toimimist. Nende reformide keskmes oli digitaliseerimine, mis aitaks protsesse ühtlustada ja tõhusust suurendada. Digitaalsete vahendite ja -platvormide kasutuselevõtt riiklikul tasandil on muutnud andmete kogumise, töötlemise ja levitamise tõhusamaks ning võimaldab koostada statistikat kiiremini ja teha täpsemat statistikat.

Liikmesriigid tugevdasid koostööd haldusandmete allikate eest vastutavate asutustega, et andmeid terviklikumalt integreerida ja kasutada. Need jõupingutused annavad võimaluse vähendada kattuvusi ja parandada statistika kvaliteeti.

Liikmesriigid rõhutasid, et töötajate koolitamine on institutsioonilise arengu nurgakivi. Aruandeperioodil investeerisid nad kutsealase arengu programmidesse, et parandada andmeteanduse, -analüüsi ja -halduse oskusi ning tagada, et töötajad suudavad hästi hallata ajakohastatud süsteeme ja meetodeid.

Konfidentsiaalsuse ja isikuandmete kaitse tagamine on jätkuvalt liikmesriikide põhiprioriteet. Konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks rakendasid liikmesriigid rangeid meetmeid ja tehnoloogiaid, et tagada eraelu puutumatust käsitlevate eeskirjade järgimine ja säilitada üldsuse usaldus statistikapraktika usaldusväärse vastu.

Meetmed andmeesitajate koormuse vähendamiseks ja protsesside lihtsustamiseks keskendusid andmete kogumise lihtsustamisele, olemasolevate andmete suuremale taaskasutamisele, haldusandmetele juurdepääsule ja aruandlusvahendite parandamisele. Meetmete eesmärk oli tagada andmevaldajatega peetava dialoogi ja koostöö edendamise kaudu juurdepääs haldusandmetele. Näidetena võib veel välja tuua ühtsete teavituskanalite väljatöötamise ja automatiseeritud andmeedastuse (nt masinatevaheline andmevahetus) võimaldamine koos laiemate meetmetega, nagu praktilise tagasiside andmine vastajatele, et muuta nõuete täitmine lihtsamaks ja vähem aeganõudvaks.

3. JÄRELDUS

Nagu on sätestatud määruses (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta, aitavad liikmesriikide statistika vastu usalduse tagamise kohustused tagada üldsuse usalduse Euroopa ametliku statistika vastu ja edendada tegevusjuhises esitatud statistikaalaste põhimõtete rakendamist.

Käesolevas aruandes esitatud meetmed tõendavad liikmesriikide võetud kohustust tagada Euroopa ametliku statistika usaldusväärsus.

Üldsuse usalduse säilitamine Euroopa ametliku statistika vastu – mida tugevdavad liikmesriikide võetud kohustused säilitada ja suurendada usaldust statistika vastu – on oluline, et tagada Euroopa statistikasüsteemi kui terviku jätkuv asjakohasus, usaldusväärsus ja terviklikkus. Sama oluline on võimaldada Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel võtta praeguste

ja tulevaste probleemide lahendamiseks vastu otsuseid, mis põhinevad objektiivsetel andmetel ja usaldusväärsetel tõenditel, tugevdades seeläbi avaliku poliitika demokraatlikku legitiimsust ja vastutust.